

(16 strani) pa Mitja Kaligarič daje večji pomen edafskim razmeram, zlasti pri srednjeevropskih bukovih gozdovih, ki zavzemajo največji del Slovenije in uspevajo na zakisanih tleh. Pravi, da koncept fitogeografsko podprtih zvez marsikdo ne priznava. A. Šercelj (Začetki in razvoj gozdov v Sloveniji, dela 35, 4. razred SAZU, 1996) pa na podlagi raziskanega peloda v sedimentih trdi, da so se v Sloveniji gozdne združbe v holocenu spreminjale zaradi izčrpanja osnovnih talnih hranil v smislu poljskega kolobarja. Za geografija zanimiva poglavja so še ta o sekundarnih, suhih in polsuhih traviščih, mokriščih, močvirjih in o ruderalni vegetaciji. Druga dva prispevka (Rastline, 5 strani, in Živalstvo, 25 strani) se v glavnem omejujeta na zgodovino prepoznavanja pretežno endemnih vrst rastlin in zastopanost živalskih vrst v Sloveniji. Dve skici zoogeografskih enot (stran 200) sta primerljivi z geografsko pokrajinskoekološko regionalizacijo.

Vrednost knjige povečuje 154 barvnih fotografij, skic, zemljevidov, grafikonov in podobnega slikovnega gradiva. Brez njih ni tudi šeststranski prvi prispevek Položaj in lega izpod peresa Franca Lovrenčaka.

Ivan Gams

Tanja Cegnar, Jožef Roškar:
Meteorološka postaja Kredarica 1954–2004

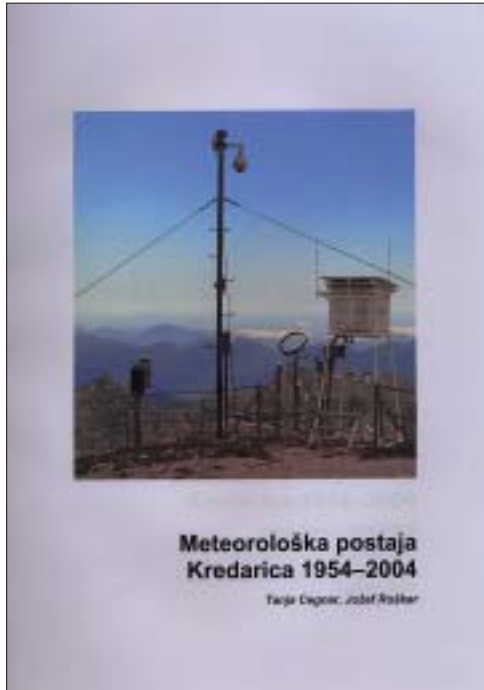
Ljubljana 2004: Agencija Republike Slovenije za okolje Ministrstva za okolje, prostor in energijo, 40 strani, ISBN 961-6024-16-7

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo je 27. 8. 2004 s slovesnostjo pri Triglavskem domu na Kredarici obeležilo polstoletna meteorološka merjenja in opazovanja. Gre za našo najvišjo meteorološko postajo (na nadmorski višini 2514 m), ki leži na 46° 22' 46" severne zemljepisne širine in 13° 51' 14" vzhodne zemljepisne dolžine. Jubilejni predstavitvi podnebnih in vremenskih značilnosti je namenjena tudi publikacija, ki je izšla kot toplotno vezan snopič z angleškim povzetkom in barvnimi fotografijami.

Podatki visokogorskih postaj so v preteklosti pomembno prispevali k izboljšanju kakovosti meteoroloških analiz in napovedi. Očitno so se tega zavedali tudi v avstro-ogrski državni meteorološki službi in Slovenskemu planinskemu društvu, saj so se prva merjenja in opazovanja začela že leta 1897, leto po postavitvi in odprtju Triglavске kočе. Žal se ti poizkusi niso razvili v kakovostno vzpostavljen sistem, ki bi nas že konec 19. stoletja uvrstil v evropski in svetovni vrh na meteorološkem zemljevidu. Vlak smo ujeli avgusta leta 1954, ko so prvi opazovalci (do februarja 1955 se jih je izmenjalo sedem) začeli z rednimi meritvami in opazovanji. V zadnjem obdobju jih opravljajo poklicni meteorološki opazovalci, neprekinjeno 24 ur dnevno pa meritve potekajo od 15. aprila 1991.

Po mnenju obeh avtorjev se je pomen višinskih meteoroloških postaj v zadnjih dveh desetletjih zmanjšal. Z razvojem novih tehnik in opreme za daljinsko merjenje v ozračju te postaje, za analizo dogajanja v višjih plasteh ozračja in za napovedovanje vremena, niso več nepogrešljive. Njihova vloga pa se je okrepila pri spremljanju krajevnih razmer v gorah in za opazovanje podnebnih razmer v občutljivih visokogorskih območjih. Merilna mesta, katerih okolica se s časom ni spremenila, so postala pomembne referenčne točke tudi v svetovnem merilu. Če se okolica merilnega mesta spremeni, se spremenijo tudi izmerjene vrednosti, podatki pa v daljšem časovnem nizu niso več med seboj neposredno primerljivi. Kredarica je v tem pogledu vsekakor pomembna (njeni podatki so vključeni tudi v Svetovni sistem podnebnih opazovanj), čeprav podrobnejša analiza pri padavinskih podatkih kaže, da je opazen vpliv dograditve in povečanja Triglavске doma v letih 1982 in 1983.

Ob poznavanju teh in drugih metodoloških dejstev (avtorja naključne bralce opozarjata, da je izmerjena količina padavin v letnem povprečju za približno polovico manjša od pričakovanih) dobijo podatki svojo uporabno vrednost. Tako podatki o povprečni letni temperaturi v zadnjih dveh desetletjih jasno kažejo trend naraščanja. V snopiču so pregledno zbrani in objavljeni podatki dolgoletnih povprečij (obdobje 1971–2000) za 25 različnih vremenskih in podnebnih kazalcev (na primer povprečna temperatura, povprečna dnevna najvišja in najnižja temperatura, absolutno najvišja in najnižja temperatura, število ledenih in hladnih dni). Za vsa leta so v preglednicah po mesecih predstavljeni tudi podatki o povprečni

temperaturi zraka, absolutni najvišji in najnižji temperaturi zraka, številu ur sončnega obsevanja, višini padavin in najvišji debelini snežne odeje. Za 41 kazalcev so objavljene tudi izmerjene ekstremne vrednosti in datumi teh merjenj v obdobju med letoma 1955 in 2003, na primer za absolutno najvišjo dnevno temperaturo zraka (21,6° C, izmerjena 27. 7. 1983) in absolutno najnižjo dnevno temperaturo zraka (−28,3° C, izmerjena 7. 1. 1985).

Seveda pa zgodbe o Kredarici ne bi bilo brez ljudi. Na objavljenem seznamu je kar 37 opazovalcev, med njimi le ena ženska (Marica Štular, ki ji je bila Kredarica drugi dom od novembra 1962 do septembra 1965). Najdlje je na Kredarici Janko Rekar (od aprila 1969), ki je bil dolga leta tudi oskrbnik Triglavskega doma, od sedanje ekipe pa sta se letos z zasluženim odhodom v pokoj poslovila Jernej Gartner in Franc Zupančič.

Po odmevnih člankih in knjigah starejših avtorjev (Manohin, Pristov, Pučnik, Bernot) in knjižici z naslovom Vreme v visokogorju – 40 let meteoroloških opazovanj na Kredarici, ki jo je leta 1994 napisal Miran Trontelj, smo tako dobili nov pisni dodatek k zavesti o nujnem sistematičnem raziskovalnem delu v slovenskem in evropskem alpskem prostoru, katerega nujni in sestavni del so tudi meteorološka opazovanja.

Borut Peršolja

Tomi Trilar, Andrej Gogala, Miha Jeršek (uredniki):

Narava Slovenije: Alpe (razstavni katalog)

Ljubljana 2004: Prirodoslovni muzej Slovenije, 144 strani, ISBN 961-6367-08-0

Leto 2002, ki ga je Organizacija združenih narodov razglasila za Mednarodno leto gora, smo si v Sloveniji zapomnili po veliki brezbriznosti in sprenevedanju vseh, ki bi morali k tej obeležitvi prispevati svojo politično voljo in davkoplačevalski denar. Ker ni bilo ne enega in ne drugega, je 1. januar leta 2003